

mek, végeláthatatlan hosszúságúra nyúló, nem életközeli sorozatok, ún. szappanoperák kötik a varázsdoboz elé a tanulókat és szüleiket egyaránt. Ezek a műsorok nem csupán nem fejlesztők, de kifejezetten romboló hatásúak, ugyanis míg az olvasás által fejlődik a belső képlátásunk, addig a tévé, a videó és egyéb képi formátumot közlő médiumok készen szolgáltatják a képeket. Ezáltal gondolkodásunk nem fejlődik, hanem drasztikus tempóban visszafejlődik. Itt nem csupán a szabadidő helyes eltöltésének arányáról van szó. Nem csupán az olvasás háttérbe szorulásáról van szó. Itt sokkal többről van szó!

Ahogy Kodály mondta, hogy zene nélkül lehet élni, csak nem érdemes, ennek analógiájára olvasás nélkül is lehet élni, csak nem érdemes. ■

Jegyzetek

¹ Nagy Attila: A 10–14 évesek olvasási kultúrájáról. In: Kortárs 1984. 2. sz. 272–273. o.

² Nagy Attila: A mesehallgató gyerekből lesz a felnőtt olvasó. In: Üzenő, 1998/1999. 2–3. sz. 6. o.

³ Bada István – Bada Johanna: Az olvasás öröme. Újvidék, Fehér Ferenc Könyvbarátok Köre, 1997. 72. o.

⁴ Bettelheim, Bruno: A mese bűvölete és a bontakozó gyermeki lélek. Budapest, 1985. 34. o.

⁵ Kosik Szilvia: A tizenévesek és az olvasás. In: Könyv és Nevelés III. évf. 2001/3. sz. 52–53. o.

⁶ Bocskák – Benkő – Hölgyesi: Olvass nekem! Kaulauz szülőknék, óvónőknék, tanítóknak a gyermekkönyvek útvesztőjében. Budapest, Trezor Kiadó, 1995. 64. o.

⁷ Nagy Attila: A 13–14 éves gyerekek olvasási szokásai 1965-ben és 1979-ben. In: Könyvtáros, 1982. 11. sz.

⁸ Bocskák – Benkő – Hölgyesi: i.m. 70–80. o.

⁹ Miért olvas(na)... In: Fordulópont. I. évf., 1999/2-3. Miért (nem) olvas a gyermek? 22. o.

¹⁰ Kosik Szilvia: i.m. 51. o.

¹¹ Nagy Attila: Változás vagy folytonosság, avagy új/régi olvasók Újbudán? In: Új Pedagógiai Szemle, 2006. január 28. o.

¹² Nagy Attila: Tiffany vagy Baradlay Jenő? In: Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 1999/5. sz. 32–33. o.

¹³ Benczik Vilmos: Az olvasás alkonya? In: Fordulópont, I. évf., 1999/2-3. Miért (nem) olvas a gyermek? 11–12. o.

¹⁴ Benczik Vilmos: i.m. 11–12. o.

Az **Informatikai és Könyvtári Szövetség** köszöni mindazok támogatását, akik személyi jövedelemadójuk 1%-ának felajánlásával hozzájárultak a szövetség működéséhez.
Kérjük, az idén is segítsék szervezetünket!
Adószám: 19672108-2-41

Levélféle a könyvtáros kollégákhoz

◆ Haraszi Katalin

Nyugdíjazásom okán rövidesen befejezem az Országgyűlési Könyvtárban 1987-ben megkezdett munkámat. E terjedelmes „levél” megírásakor fő célom az elköszönés, de egyben „summáját is írom” szakmai életem e második felének. Az összegzés alapja a legutóbbi Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál Könyvtáros Klubjában az *Információkutatás a parlamenti képviselők számára* címen tartott előadásom.

Fókuszban a fenntartói igények

Az intézményi könyvtárak, információs szolgálatok tevékenységének eredményeit elsősorban a fenntartó hasznosítja. Ennek a könyvtártípusnak másik jellemzője, hogy szolgáltatásait szinte csak a fenntartója ismeri. E típushoz sorolhatók a kormányzati szervek, a multinacionális cégek, a hazai kutató- és fejlesztőintézetek, vállalatok stb. könyvtárai.

E tipizálás felől közelítve az Országgyűlési Könyvtár speciális helyzetű. Mint az állam- és jogtudomány, a kortárs történelem és politológia országos feladatkörű szakkönyvtára, mint az ENSZ letéti gyűjteménynek és az EU-dokumentumok különgyűjteményének befogadója és működtetője – természetesen nyilvános könyvtár. Ugyanakkor az országgyűlési képviselők és az Országgyűlés Hivatala számára nyújtott könyvtári és információs szolgáltatásai – főszabály szerint és általánosságban – nem nyilvánosak.

Az Országgyűlési Könyvtárban folyó munka e „befelé”, a fenntartó felé irányuló ágáról kevéssé értesül a szakmai közösség. Pedig jogos a felvetés, könyvtárszakmai szempontból és állampolgári szemszögből is, hogy milyen információkat is használnak fel választott képviselőink a köz érdekét szolgáló törvényhozási, kormányzati ellenőrzési és képviseleti munkájuk során, valamint egyes állami tisztségviselők (alkotmánybírák, ombudsmanok stb.) megválasztásakor.

A kezdetek

Az Országgyűlési Könyvtár 1991-ben, mintegy 40 évnyi szünet után került vissza az Országgyűlés égisze alá, a hierarchiában az Országgyűlés Hivatalának egyik önálló szervezeteként, a mindenkori házelnök közvetlen felügyelete alá. Fontos tudnivaló, hogy könyvtárunk az Országgyűlést szolgáló komplex hivatali tájékoztatási rendszer egyik – fontos – eleme.

Nagy ajándék a sorstól, hogy szakmai tudásomat 1990-től a képviselői tájékoztatás szolgálatába állíthattam. Vezetőimtől bizalmat kapva alapítottuk meg néhány kollégával együtt a Képviselői Irodaház-beli Tájékoztató Központot, és szolgáltatásokat indítottunk az – akkor még ideiglenes – országközi képviselői olvasóteremben. Kezdetben mindkét helyen klasszikus referenzszolgáltatásokat nyújtottunk.

Az első parlamenti ciklus a kölcsönös tanulás időszaka volt. Fő felhasználónk, az Országgyűlés, zömmel tapasztalat nélküli politikusokból állt, információs igényeik tudatos megfogalmazásához képviselővé, hivatásos politikussá érésükre is szükség volt. Számunka, könyvtárosok számára pedig elsajátítandó ismeretek voltak: a parlamentarizmus elmélete, az Országgyűlés működési rendje (elvek és gyakorlat), a plenáris és a bizottsági ülések munkamódszerbeli különbségei, a különféle bizottságok (a lényegében a kormányzati szerkezetet leképező állandó bizottságok, az eseti bizottságok, a vizsgálóbizottságok) feladatai és eljárásrendje, az egyéni képviselői igények megismerése (ideértve az egyéni választókerülettel kapcsolatos igényeket is).

Meg kellett ismernünk a célközönségünk időgazdálkodási lehetőségeit és igényeit is (gondoljunk a „törvénygyár” jelzőre!) – ugyanis ez a faktor igen jelentős hatással bír az információfeldolgozás mélységére, így a megfelelő szolgáltatási mód és műfaj megválasztására.

Ehhez járult továbbá, hogy ilyen speciális felhasználói kört: jelesül politikusokat szolgáló referenzcsapatot e hazán belül nem találtunk. Itthon nem volt kitől tapasztalatot átvenni. Természetes partnereink tehát más

nemzetek parlamenti könyvtáraiból kerültek ki.

Elsőként az USA Kongresszusi Kutatószolgálatra nyújtott segítő kezét: 1991 és 1993 között kollégáimmal együtt több alkalommal is tréningeken vehettünk részt. Nagy hatással volt ránk, sok tudást szereztünk és hoztunk haza, s értelemszerű adaptálásukhoz láttunk.

A kilencvenes években ösztöndíjakkal és meghívások révén bejártuk az európai partnerintézményeket. 1991-től bekapcsolódhattunk a – mára európai parlamenti tudásbázissá fejlődött – ECPRD-hálózatba.¹ 1997-től tagja lettem az IFLA Parlamenti Könyvtári és Kutatószolgálati szekciójának. Számos IFLA-konferencián és ECPRD-szemináriumon vehettem részt magam és juttattam nemzetközi tapasztalatszerzéshez a kollégáimat is.

Tapasztalttá váltunk

Külföldön szerzett tapasztalatainkat igen jó hatásokkal tudtuk itthon hasznosítani. Egyre inkább érdeklődtek a mi gyakorlatunk iránt más, az Országgyűlésnél „ifjabb” európai parlamentekből. Miközben tanultunk még, már tanítottunk is. *Röviden: beépültünk a nemzetközi szakmai közösségbe.* Itthon – akkor is – viszonylag keveset tudott rólunk a könyvtári/könyvtáros szakma, a tevékenységünk egy-egy szakcikk, előadás nyomán kicsiny és szűk körben vált valamelyest ismertté.

Az elsődleges felhasználói célcsoportunk, a képviselők, parlamenti ciklusról ciklusra részben megújulva, kicserélődve, egyre inkább számítottak a munkánkra. *Beépültünk az országgyűlési tájékoztatás komplex rendszerébe, ismertté és elismertté váltunk.* Egyre több felkérést, megrendelést kaptunk, egyre kevesebb időnk, energiánk maradt a kezdeményező (divatosabban: proaktív) szolgáltatásokra.

Tapasztalataink azt mutatták, hogy a törvényhozás (mint önálló hatalmi ág) szereplői, a parlamenti képviselők (jelesül mindig inkább az ellenzékben lévők) sajátos szolgáltatásainkat hatékonyan tudják alkalmazni a felszólalásaikra, a bizottsági és/vagy plenáris

vitákra való felkészülésük során, sőt – ünnep-történeti sorozatunkkal – a választóközetekben, ünnepségeken tartandó beszédeikre való előkészületekhez is hozzájárulhatunk.

Milyen sajátos szolgáltatásokra gondolok? Első jelentősebb innovációnk – a GYIK-jelenségre adott válaszként – ún. információs csomagok összeállítása volt, majd megszületett a háttéranyag-koncepció: a törvényjavaslatok tárgyalásához nemzetközi jogi-gazdasági-társadalmi információs köteteket szerkesztettünk. „Korabeli módszerekkel”, fénymásolással készítettük e köteteket, zömében a saját könyvtárunk magyar és idegen nyelvű dokumentumaira támaszkodva – de már fejezetekbe szerkesztve, tartalomjegyzékkel ellátva. Így indult útjára 1994-ben a *HáttérInformációk-Dokumentumok* (HID)-sorozat, amely a kutatószolgálat induló évére, 2004-re több mint 70 kötetből állt.²

Ugyancsak innovációként jellemezhető (és mint „magyar találmányt”, az angol alsóházi könyvtár is hasznosítja már) a *bizottsági referenci rendszer*. Az Országgyűlés állandó bizottságai mellé egy-egy, lehetőleg az adott területen szaktudással bíró kollégát delegált a könyvtár.³ A referensek nyomon követik a bizottság munkatervét és napirendjeit, és az ún. meghallgatási háttéranyagokkal e referenci szolgáltatás kezdetétől (1996) nagy elismertséget aratnak. A bizottsági meghallgatás az egyik módja a parlament kormányzati ellenőrzésének (a plenáris ülésen elhangzó interpellációk és kérdések, az írásban feltett kérdések, a vizsgáló és eseti bizottságok stb. tevékenysége mellett). E meghallgatásokra sor kerülhet a Házszabály szerint (miniszteri meghallgatások), ill. a miniszterek (ombudsmanok, PSZÁF-elnök stb.) kinevezés előtti, jelöltként történő meghallgatásakor. Mindkét alkalom más műfaji megközelítést kíván: a jelöltek meghallgatásához ún. politikusi portrét állítunk össze, a miniszterek beszámoltató meghallgatásához pedig általában média-szemlét.

Minőségi váltás

2004-ben elérkezett az idő, hogy a „hozzáadott értékkel” felruházott referenz-szol-

gáltatások mellett és ezek révén a képviselői kutatószolgálat is létrejöhessen. Személy szerint újabb lehetőséget kaptam: a képviselői tájékoztatásban már tapasztalt kollégáimmal együtt új részleget alapíthattunk a nemzetközi trendek alapján bevált *információs szintetizáló* feladatok ellátására (l. még non-for-profit információbrókerség).

Legfőbb információs termékünk az elemzés, amely tömör, terjedelme nem több 25–30 oldalnál, főként törvényjavaslatok tárgyalásához készül. Megtanultuk és megtapasztaltuk a HID-sorozat készítése során, hogy megszűrt, de mégis hiteles és tartalmas, teljességében magyar nyelvű információkkal tudunk a legtöbbet segíteni. *Elemzéseink erőssége a nemzetközi és hazai jogi környezet, szakértői álláspontok és a civil társadalom véleményének a bemutatása.*

Az elemzések követő szolgáltatásaként sajtószemléket állítunk össze pl. adott törvény társadalmi fogadtatásáról, későbbi módosításának igényéről stb.

Ha a téma úgy kívánja, akkor *kronológia* formában mutatjuk be. Meghallgatási háttéranyagainkra is változatlan maradt az igény. A bizottsági meghallgatásokon számos esetben az egyedüli információs forrás az általunk szerkesztett – mindig nyilvánosan hozzáférhető információkon és kiegyensúlyozott változáson nyugvó – politikusi portré.

Egyéni képviselői igényre készült rövid és gyors válaszaink műfajául kialakítottuk a mindig bizalmasan kezelt *információs levelet*.

Az elemzések mellett a kutatószolgálati korszak másik jelentős innovációja a *Választókerületi Statisztikai Adattár*.⁴ Lényege, hogy a képviselők közel 200-féle adatfajta szerint idősoros kimutatást kaphatnak választókerületük társadalmi-gazdasági állapotáról és fejlődéséről, jelenleg 1998–2008 időszakára. E tekintetben mi „inspirálódtunk” az angol kollégák gyakorlatából, viszont továbbfejlesztettük az ő ötletüket!

Munkamódszerek: elvek és gyakorlat

Szolgáltatásainkat jellemzi az objektivitás, a kiegyensúlyozottság, az időszerűség érdekében a határidők betartása, valamint az egyéni kérések bizalmas kezelése. Mindezek a

jellemzők közös elvárásként jelennek meg minden egyes parlamenti könyvtárnál és kutatószolgálatnál: hiszen érzékeny politikai környezetben tevékenykedünk.

Munkánkat 2004 és 2006 között alapvetően a – kormányzat által félévenként benyújtott – törvényhozási tervek, valamint a bizottsági munkatervek határozták meg. Ezeknek a terveknek az alapján egyeztetünk az érintett bizottságok munkatársaival, a frakciók szakértői csoportjaival, és végül a kutatószolgálati munkatársakkal szakterületi tudás, nyelvismeret és kapacitás függvényében készítettünk munkatervet.

Az egységes szemlélet és gyakorlat meggyökereztetése érdekében ún. stíluskönyvet, majd makrót hoztunk létre, amelyek eligazítanak minden egyes füzet szerkesztésekor mind szerkezeti, mind szövegszerkesztési tekintetben. Az átláthatóság érdekében munkafelületünk is közös.

Mindeközben „kitaláltuk” az arculatunkat. Rendkívül költségkímélő módon (l. még közpénzzel való felelős gazdálkodás) terveztük meg az egységes borítónkat a „régipapír” színét és egy szép könyvtári helyszínt idéző grafikával olyanná, hogy ne eltűnjön, hanem kitűnjön a parlamenti iratdömpingben. A belső megjelenés egységességét a stíluskönyv használata teszi lehetővé.

Kutatószolgálati anyagainkat főként elektronikusan terjesztjük (l. még e-Parlament program és zöld-szemlélet). Ekként természetessé vált, hogy háttéranyagainkat intraneten is elérhetővé tegyük, a többi online könyvtári szolgáltatással együtt. Igény szerint természetesen nyomtatunk is példányokat – a bizottsági ülésekre például ezt várják el tőlünk.

Egyes országgyűlési bizottságok a számukra készített kutatószolgálati háttéranyagokat az interneten (az Országgyűlés honlapjának megfelelő menüpontjánál) is elérhetővé teszik.

Információforrások

Forráskutatásaink során fokozatosan, de félreismerhetetlenül előnybe kerültek az elektronikus dokumentumok, az internetes források használata. Természetesen szükség

szerint használunk nyomtatott történeti forrásokat is – a megfelelő részeket szkenneljük és beszerkesztjük.

A jogi-politikai információk körében elsődleges fontosságú a *parlamenti információcsoport*, amelyen belül – húszéves működés után – kiemelkedő jelentőségűek az Országgyűlés által „termelt” dokumentumok. A nemzetközi összehasonlításra törekvés teszi értékké a külföldi parlamentek és parlamenti könyvtárak, kutatószolgálatok dokumentumait és adatait, továbbá az ECPRD szinte csak „szürke irodalmon alapuló” tudásbázisát.

Ugyancsak fontos forrásunk a *kormányzati információcsoport*. E körben a legmegbízhatóbbak a bel- és külföldi kormányzati portálok adatai.

A *hazai és az EU-jogszabályok* keresésekor a Complex Jogtár online változatát, valamint az EUR-Lex-et használjuk.

A *jogi-gazdasági információk* között kiemelkedő jelentőségű forrást jelentenek az Állami Számvevőszék jelentései.

A leginkább használt *faktografikus információk* forrásaként említem a KSH, az EUROSTAT és az OECD adattárait.

A *politikai, gazdasági, társadalomtudományi információk* forrásai közül felhasználási gyakoriság, forrásalkalmasság tekintetében a sorrendünk: MTI Sajtóadatbank, OBSERVER Médiafigyelő, napi- és hetilapok honlapjai, kézikönyvek CD-n, a könyvtárunk saját bibliográfiai adatbázisai (Magyar Jogi Szakirodalom, könyvkatalógus, PRESSDOK és HUNDOK sajtóadatbázis, Világpolitikai Információk cikk- és tanulmány-adatbázis stb.), valamint az előfizetett külföldi adatbázisok (European Sources Online, EBSCO, Economic Intelligence Unit, Westlaw International stb.).

A törvényhozásra és a jogalkalmazásra vonatkozó társadalmi visszhang információs forrásai a közvélemény-kutató intézetek és a civil szervezetek honlapjai és kiadványai.

A szerzői jogok tiszteletben tartása alapkövetelmény. Minden háttéranyagunkban pontos hivatkozásokkal élünk. Jogkövető magatartásunkat az MSZH Szerzői Jogi Szakértő Testülete is elismerte.

Személyes kompetenciák, munkakörülmények

Saját intézményi és nemzetközi tapasztalatok is visszaigazolják, hogy a parlamenti kutatószolgálati munkatársakkal szemben megfogalmazott kompetencia-sorrend a következő: politikai és parlamenti tájékozottság, tárgyi tudás, információkutatási készségek, elemző-szintetizáló és szövegezési készség, magas szintű információkezelési készség (l. még knowledge management), csoportmunkára való alkalmasság, rugalmasság – túlmunka, feszített határidők betartása esetén is.

A kutatószolgálati munka elmélyültséget kíván. Ehhez nem alkalmasak a nagyterű olvasótermek, irodák, viszont kitűnő környezetet jelentenek a 2–3 fős, ennek megfelelő alap- és légterű munkaszobák. A munkamegbeszélésekre alkalmas közös tér is megteremtődött.

Fontos a magas színvonalú informatikai felszereltség, a PC-ket megbízhatóan szolgáló szerverek. A komplex szkennelő-másoló-nyomtató irodai berendezés zaja nem a munkaszobákat terheli: a kicsiny kézikönyvtárat befogadó közös térben nyert elhelyezést.

Előfizetési lehetőséget kaptunk az MTI Sajtóadatbankja mellett más e-forrásokra is. A közös könyvtári CD-toronyban történelem-jog-irodalom-kézikönyvek-bibliográfiák-újságok bontásban találhatóak a szintén elektronikus, többségében teljes szövegű információs források. ALEPH-es alapú katalógusunk immár magában foglalja az összes könyvtári építésű adatbázisunkat.

Szolgáltatásmarketing

Új háttéranyagainkat a lehető legszélesebb felhasználói körben hirdetjük meg (minta-példányok, képviselői futárposta, e-mail, intranet). A használatában és megjelenésében is újszerűséget hordozó Választókerületi Adattárhoz használati segédlet készült.

Szolgáltatásaink útját tudatosan nyomon követjük. Bizottsági referensként jelen vagyunk azokon a bizottsági üléseken, amelyek napirendjéhez háttéranyagot készítet-

tünk. Látjuk-halljuk-tapasztaljuk az anyagaink alapján feltett kérdések során a felhasználást, az idézettséget. A plenáris üléseket – ha csak időnk engedi – hasonló módon, a helyszínen vagy tévén keresztül kísérjük figyelemmel. Idézettség tekintetében természetesen biztos forrásnak bizonyulnak mind a bizottsági, mind a plenáris ülések jegyzőkönyvei. Az intranetünkön számláló mutatja a háttéranyagaink iránti érdeklődést.

Mindemellett időről-időre visszakerdezzük felhasználóinkat, és így közvetlenül is értékelhetik a szolgáltatásainkat. Rendkívüli elismerésként fogadjuk, amikor jelzik, hogy adatainkat törvényjavaslatot módosító indítvány készítésénél használták fel, vagy érvelésnél támaszkodtak az általunk közvetített szakértői véleményekre, társadalmi visszhangra.

Az elismerés biztos jele az is, ha folytatólagosan megbízást kapunk egy-egy bizottságtól, vagy ha az interneten megjelenő honlapjukra felteszik a háttéranyagainkat.

Zárszó

Felhasználói körünkben: elsősorban az országgyűlési képviselők, de a magyar EP-képviselők körében is, valamint az Országgyűlés Hivatalán belül „bevezetett márkánév” vált az Országgyűlési Könyvtár Képviselői Kutatószolgálat.

Munkáinkat az Országgyűlés Külügyi Hivatala eljuttatja a tagjaihoz.

Nemzetközi tekintetben 2008 óta aktív információs partnerei vagyunk az ECPRD-tudásbázisnak: angol nyelvű információs levelek formájában adunk választ a magyar törvényhozásról, joggyakorlatról és jogalkalmazásról más európai parlamentek által feltett kérdésekre. Ezeket a válaszainkat a nemzeti parlamentek mellett felhasználja az Európai Parlament könyvtára is!

A kutatószolgálat kiváló munkatársi gárdája működésének hat éve alatt jelentős szellemi tőkét gyűjtött össze. Az állandóan fejlesztett módszertani tudás és a bizalmi légkör következtében igazi alkotó munkaközösséggé vált.

Használják minket, ismernek minket, megbecsülnek bennünket: igénylik a munkánkat. Kell-e ennél több?

Igen, úgy hiszem, hogy kell. Ezeket a létrehozott szakmai értékeket érdemes megőrizni, és a szolgáltatások színvonalát és körét tovább fejleszteni – amikor lehet, és ha kell. Bízom abban, hogy ez történik majd.

Ezzel búcsúszom szakmai életem talán eddigi legszebb szakaszától, országgházi munkahelyemtől és az ehhez fűződő kapcsolataimtól. ■

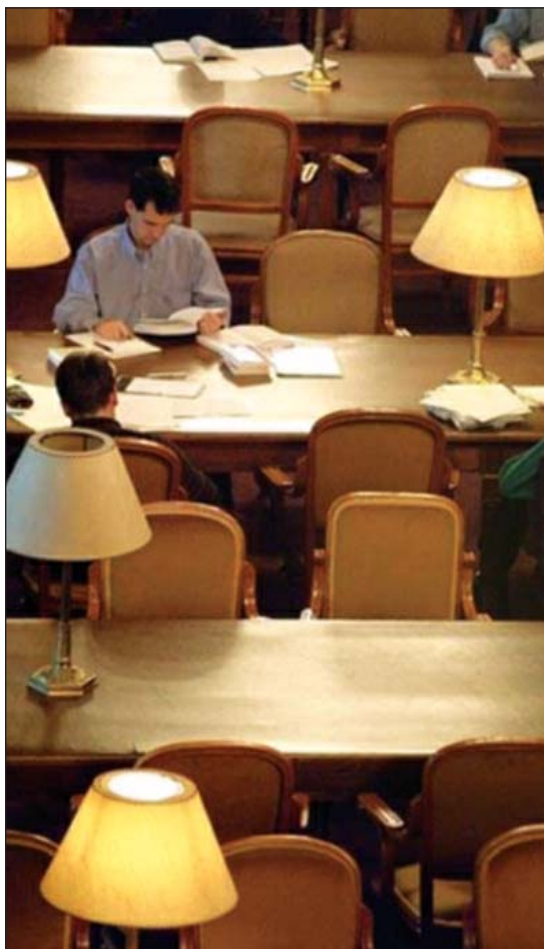
Jegyzetek

¹ Az Európa Tanács és az Európai Parlament által fenntartott könyvtári, dokumentációs és kutatószolgálati hálózat

² A sorozat köteteit az Országgyűlési Könyvtár olvasóiként ma már szociológus és politológus kutatók és egyetemi hallgatók használják ahhoz, hogy adott törvényjavaslat geneziséét, keletkezési idejének hazai és nemzetközi környezetét áttekinthessék.

³ Köztisztviselőként nemcsak ún. generalista (általános állam- és közigazgatási ismeretekkel rendelkező könyvtárosként), hanem specialista szakemberekként (szakjogászként, politológusként, közgazdászként, környezetvédelmi szakértőként, külügyi szakértőként stb.) is szolgáljuk az Országgyűlést.

⁴ Ismertettük a Könyvtári Levelező/lap 2007/8. számában (3–6. o.).

Arany János és családja relikviái

A Nemzeti Kulturális Alap és az MTA támogatásával jelent meg a Petőfi Irodalmi Múzeum (PIM) kiadásában az *Arany János és családja relikviái* című színes katalógus, mely nemzeti klasszikusunk közgyűjteményekben fennmaradt személyes tárgyait gyűjti össze, több mint nyolc évtizeddel az utolsó, nyomtatásban megjelent kiadvány után. A feltárt anyag közel ötöde található Magyarországon (főleg Nagykőrösön, ill. egy-egy darab más városokban, így a PIM-ben is), a mintegy nyolcvan relikvia többségét azonban napjainkban Nagyszalontán (Románia), a Csonka-toronyban őrzik, ahová pár évvel a költő halála után a család beleegyezésével kerültek Budapestről Arany János háztartásából (utolsó lakhelye az MTA-n található szolgálati lakás volt).

A fotókkal illusztrált, részletes leírással és Arany műveiből-levelezéséből vett idézetekkel bemutatott tárgyak, valamint a bevezető tanulmányok fontos adalékokkal szolgálnak a költő személyiségének és ízlésvilágának megrajzolásához (pipák, bútorok, porcelánedények stb. árulkodnak a családi fészek melegéről). Egy-

szersmind sejtetni engedik a szerény, visszahúzódó életet élő, betegeskedő hivatalnok-költő és a rajongókkal övezett, ill. a korabeli hatalom által reprezentatív célokra is szánt, ám az élő klasszikus szerepétől ódzkodó magánember csendes tragédiáját és bölcs derűjét.

A téma iránt érdeklődőknek a válogatott szakirodalmon, életrajzi kronológián és a részletes mutatókon túl két korabeli, hasonló kiadásban közreadott leltár segít Arany János nagyszalontai hagyatékának feltérképezésében. A világgések, határváltozások és emberi mulasztások a költő tárgyait sem kímélték: a leltárakból is nyilvánvaló, hogy mára Arany János tárgyi hagyatékának mintegy fele megsemmisült. Egyik legnagyobb értője, Keresztury Dezső fél évszázaddal ezelőtt írta rezignáltan: „Ereklyéi közül alig maradt ránk valami. Van ennek valami jelképes értelme. Ami igazán fontos volt életében, azt alkotásai-ba foglalta: ezeket adta át népének s az ismeretlen jövődönék.”

A katalógust *Ratzky Rita* (PIM) irodalomtörténész állította össze, *Zuh Imre* (Nagyszalonta) a Csonka torony-béli Arany János Emlékmúzeum történetét írta meg, a kötet szerkesztője és a mutatók készítője *Thuróczy Ger-gely* irodalmi muzeológus (PIM). ■